

MARTINUS - EN VÄRLDSLÄRARE?

- Om pedagogiken i Martinus kosmologi

Pia Hellertz © ¹

"Hjälparen den Helige Ande"?

Martinus menar att hans verk är den i Bibeln utlovade Hjälparen den Helige Ande, som ska komma och berätta om vad Jesus egentligen menade², om det som mänskligheten ännu inte var mogen att höra, den gången för 2000 år sedan. År 1975 bestämde Martinus för övrigt att hela hans verk skulle heta "Tredje Testamentet"³. Några av oss tappade andan. Hade han inte gått lite för långt nu? Jag kunde ana hur Jesu lärjungar kände sig när de försökte ta till sig att Jesus var Messias. Och när de ibland tvekade och ifrågasatte. Men det finns ju egentligen bara två alternativ. Antingen är Martinus en bluff, en falsk profet och det av ett enormt slag eftersom hans världsbild är så omfattande, heltäckande och oemotsäglich. Eller också säger han Sanningen. Då är han den världslärare världen väntar på och hans verk är "Hjälparen den Helige Ande".

Syftet med min artikel är att granska Martinus undervisningsmetodik, hans pedagogik. Därför kan det vara på sin plats att ta ett tredje alternativ med i beräkningen⁴. Det skulle kunna vara så att Martinus kosmologi är "Världsläran", men att hans undervisningsmetoder inte är de allra mest utvecklade, att hans fysiska, jordmänniska organism och brist på utbildning skapade begränsningar för honom som pedagog och att andra, "lärjungarna", ska vara pedagogerna.

Under sommaren år 1995 på Kosmos i Varnhem ägnade jag en del engagemang åt att studera Martinus som pedagog⁵. Metoden jag använde var dels att läsa det lilla som fanns (se referenslistan i slutet av artikeln), dels att intervjua Max Käck, Ingmar Fridell, Harald Berglund samt Claus Möller, vilka då intensivt hade studerat och undervisat om Martinus

¹ Artikeln var införd i NY KULTUR nr 4, 1995. Den bearbetades sedan till ett kapitel i min bok *"Världslärare' eller 'Falsk profet' – En kärleksfull granskning av Martinus kosmologi"* (2002). Den är inskriven på min hemsida i juni 2012, med smärre förändringar.

² Se Joh. 14:26: "Men Hjälparen, den helige Ande, som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder om allt vad jag har sagt eder." Se Joh. 16:7-14: "Dock säger jag eder sanningen: ...ty om jag icke ginge bort, så komme icke Hjälparen till eder; ...Och när han kommer, skall han låta världen få veta sanningen i fråga om synd och rättfärdighet och dom: ...Jag hade ännu mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det. ...Men när han kommer, som är sanningens Ande, då skall han leda eder fram till hela sanningen. Ty han skall icke tala av sig själv, utan vad han hör, allt det skall han tala; och han skall förkunna för eder vad komma skall. ...Han skall förhärliga mig, ty av mitt skall han taga och skall förkunna det för eder."

³ Se Samarbejds-Strukturen, kap 13b.

⁴ Jag uppmärksammades på detta alternativ i samtal med Göran Rudengren (1995).

⁵ Jag forskade under den här tiden på kunskapssyn och lärandeprocesser inför min doktorsavhandling, som publicerades 1999 med titeln *"Kvinnors kunskapssyn och lärandestrategier"* så jag var synnerligen intresserad av och engagerad i pedagogiska frågeställningar.

analyser omkring 20 år. Jag intervjuade också Sigbritt Therner som varit Martinusstuderande sen 1950. Jag vill nedan presentera resultatet av denna genomgång. Dock vill jag betona att denna analys fortfarande är mycket ytlig och har stora brister. Men kanske kan den stimulera andra till djupare analys.

Rolf Elving, en gång Martinus privata elev,⁶ tar i ett tal på minnesfesten den 14 augusti 1983⁷ upp detta, mycket spännande, forskningsfält. För att kunna bli en världslärare måste Martinus anpassa sin pedagogik till "hela mänskligheten", d.v.s. till "amerikanare, mexikanare, brasilianare, grönländare, isländare, japaner, kineser, ryssar, australiensare, italienare, fransmän o.s.v."⁸ (Elving, 1983, s. 86). Och ämnet för undervisningen, betonar Rolf Elving, är det svåraste av alla ämnen, d.v.s. själva livsmysteriets lösning. Han måste alltså få folk att lyssna och förstå. Om det lyckas blir han en världslärare, förutsatt naturligtvis att de kosmiska analyserna håller. Misslyckas han, så blir han det inte. "Lösningen av denna uppgift står och faller med andra ord med Martinus pedagogiska talang, hans förmåga att anpassa sina förklaringar till det speciella utvecklingsstegs människor som det är hans uppgift att vägleda." (a.a. s. 88).

Jesus som världslärare

Tomas Kroksmark vid Göteborgs Universitet presenterade år 1993 en rapport med namnet *DIDASKALOS - Undervisningsmetodik vid vår tideräknings början - Med särskild inriktning mot Jesu undervisningsmetodik*.⁹ Didaskalos betyder "lärare" och begreppet har sina rötter hos grekerna från den tid när Jesus vandrade på jorden, d.v.s. vid vår tideräknings början. Kroksmark presenterar på ett mycket spännande, intresseväckande och imponerande sätt undervisningstankar och traditioner för 2000 år sedan. (Bland annat beskriver han Sokrates, Platon och Aristoteles som lärare.) Han sätter dessutom in Jesu mission i ett geografiskt och historiskt sammanhang. Den s.k. västerländska civilisationen har, menar han, sina rötter i två stora traditioner. Dels den grekiska, från vilka vi fått tron på "den naturliga ordningens begriplighet och andan av förnuftig forskning", vilken också är kännetecknande för den moderna vetenskapen, menar Kroksmark. Dels från den judiska och i dess förlängning kristendomen. Det är en religiös och moralisk tradition.

"The wonderful teacher"

I ett appendix presenterar Kroksmark en uttömmande lista över de författare som sedan 1880 har studerat Jesus som Läraren. Den tar upp 74 engelskspråkiga titlar. De har rubriker som: *The Wonderful Teacher, and What he Taught, The Pedagogics of Jesus, Christ the Teacher, The Mind of Jesus, The Great Teacher*, och så vidare. Kroksmark tar sin utgångspunkt i antagandet att Jesus faktiskt är "Guds son"¹⁰, som han påstått, och att hans aktivitet i världen

⁶ Rolf Elving är aktiv med verksamheten inom Tredje Testamentet i Göteborg, <http://tredjetestamentet.se/>.

⁷ Se Kosmos 4-5 1983 samt artikel i boken *Martinus - som vi husker ham*.

⁸ Rolf Elving (1983) *Martinus som lärare*, Kosmos nr. 4-5.

⁹ Tomas Kroksmark, (1993) *DIDASKALOS - Undervisnings metodik vid vår tideräknings början - med särskild inriktning mot Jesu undervisningsmetodik*, Göteborgs Universitet, rapport nr. 3 från Institutionen för metodik i lärarutbildningen.

¹⁰ Om sin egen grundval skriver Kroksmark: "Vad beträffar min tro eller otro, vill jag dock medge att jag har svårt att förstå hur naturen själv skulle kunna frambringa en organism (människan) som är utrustad med ett medvetande som gör det möjligt att t ex ha synpunkter på evolutionen, eller som gör det möjligt att äga ett språk

handlade om undervisning. Om det är så kan man "dra slutsatsen att med Guds allvishet sker människans kunskapande projekt på jorden via undervisning. I annat fall skulle inte Jesus ha undervisat; han skulle ha gjort något annat", menar Kroksmark. Han fortsätter "... är det då inte rimligt att anta att han också är utrustad med den bästa av alla undervisningsmetoder?" Det är denna grund som Kroksmarks projekt tar avstamp i. Hans metod är att analysera texterna i Bibelns evangelier samt Apokryferna. Han t.o.m. använder flera olika upplagor på olika språk för att göra begrepps- och översättningsjämförelser.

Hur undervisade då denne världslärare? undrar han. Här finns inte utrymme för en närmare presentation av Kroksmarks teoretiska och metodologiska överväganden. Jag vill hänvisa till hans bok. Däremot vill jag kort redogöra för de metoder som han kommer fram till att Jesus har använt. Han har delat in dem i fyra olika områden:

1. Förmedlande metoder
2. Interaktiva metoder,
3. Aktivitetspedagogik
4. Övriga undervisningsmetoder.

Sammanlagt har han funnit 15 olika metoder som Jesus använde sig av när han vill försöka få den obildade massan att förstå. Klart är att han inte huvudsakligen vände sig till de lärde. Under rubriken *Förmedlande metoder* beskriver han metoderna *föreläsning, skrivna texter, liknelser och berättelser, illustration* samt *tystnad*. Den mest kända föreläsningen är väl den s.k. Bergspredikan, som författaren analyserar grundligt. Inom ramen för denna föreläsning använder Jesus också "*paradoxer*" som metod, t.ex. saligprisningarna, där människorna prisas saliga för något de saknar: "Saliga äro de som är fattiga i anden, de hör himmelriket till". Jesus hänvisar också till skrivna texter, av t.ex. Jesaja och Moses och deras profetior, i synnerhet när han talar med fariséer och skriftlärde. Liknelserna är en av Jesu mera kraftfulla pedagogiska metoder. De har blivit världslitteraturens mest berömda berättelser. I ett appendix har Kroksmark listat alla 38 liknelserna. "Därför talar jag till dem i liknelser, ty fast de ser, ser de inte, och fast de hör, hör de inte och förstår inte." (Matteus 13:13 ref av Kroksmark, s. 245). Till *illustrationen* som metod hänför Kroksmark metoden Jesus använder när han vill illustrera ett förhållande, som exempelvis "Om någon av er vill bygga ett torn, sätter han sig då inte ner och räknar ut vad det kostar, för att se om han har råd med bygget?" Han vill belysa vikten av att en lärjunge verkligen tänker igenom alla konsekvenser det innebär att faktiskt bli Jesu lärjunge. Övervägandet måste bli föremål för intellektuell analys och inte bara ett känslomässigt ställningstagande. Många kanske undrar om *tystnad* kan betraktas som en pedagogisk metod. Moderna pedagoger menar dock att *tystnaden* är viktig som en möjlighet för eleven eller den studerande att få reflektera i lugn och ro utan att ny information avbryter tankarna. Detta hjälper till att fördjupa kunskapen, att förankra den i personligheten. Kroksmark tar i underkapitlet upp många exempel på hur Jesus använde dessa olika metoder.

Under rubriken *Interaktiva metoder* beskriver Kroksmark metoder som innebär någon form av växelverkan mellan Jesus och dem han undervisar, *samtal* och *dialog*, *diskussion* samt *frågor*, *motfrågor* och *svar*.

Jesus som aktivitetspedagog

Redan på 30-talet använde man *aktivitetspedagogik* i undervisningen¹¹. Sedan har pendeln svängt genom åren. Ena stunden har skolan fokuserat på "plugg" och utantillinläring, och i nästa på aktivt kunskapssökande utifrån egna behov och frågor. Redan Jesus var enligt Kroksmark aktivitetspedagog. Aktivitetspedagogiken består enligt författaren av *visuell konkretion/åskådningsundervisning, dramatik, förevisande* samt *projektmetod*.

Åskådningsundervisningen innebar till exempel att han kallade till sig ett barn med vars hjälp han säger "Sannerligen, om ni inte omvänder er och blir som barnen, kommer ni aldrig in i himmelriket. De som gör sig själva små som det här barnet är störst i himmelriket..."

(Kroksmark, 1993, s. 236) Till *förevisandemetoden* räknar författaren underverken. Då kan lärjungarna berätta vad de sett, inte vad de hört. Projektundervisningen, sker när lärjungarna ska ut i världen, undervisa och observera, för att lära och samla erfarenheter för framtiden.

Som den kärleksfulle lärare Jesus är ger han kloka råd:

"Jag skickar er som får in bland vargarna. Var därför kloka som ormar och oskyldiga som duvor. Akta er för människorna. De skall utlämna er åt domstolar, och de skall piska er i sina synagogor. ...Ni skall bli hatade av alla för mitt namns skull. Men den som håller ut till slutet skall bli räddad..." (ref. av Kroksmark, s. 238).

Vilket häftigt undervisningsprojekt!

Under den sista rubriken *Övriga undervisningsmetoder* räknar Kroksmark in *examination, programmerad undervisning* samt *upprepnings metodik*. Som exempel på examination nämner han den fråga Jesus ställer till Filippus när det var dags att utspisa fem tusen personer med fem kornbröd och två fiskar. Jesus frågar: "Var skall vi köpa bröd så att alla dessa får något att äta?" (a.a. s. 239). Kroksmark menar att Jesus vet svaret men att han vill "pröva" Filippus. Eleven har inget svar. Hans tillit till Jesu förmåga att göra underverk var inte nog utvecklad.

Med *programmerad undervisning* menas "att ett undervisningsinnehåll delas upp i mindre sekvenser eller steg. Dessa bygger på varandra. Metoden säkerställer den rätta inläringen genom att eleverna tillåts gå till nästa steg först då de behärskar det föregående." (Kroksmark s. 240). Kroksmark använder exemplet med den samariska kvinnan, vilken Jesus ber ge honom vatten. Det var vid den tiden en omöjlighet att en jude bad en samarier om hjälp och ännu mindre en kvinna. I samtalet med henne bygger Jesus successivt upp insikten hos henne att han är Messias, den väntade.

Till sist nämner Kroksmark *upprepnings metodik*. Författaren betonar att Jesus undervisade i en tid och i en kultur där skriftspråket ännu inte var så allmänt utbrett. *Repetitionen* blev därför en viktig garanti för att kunskapen bevarades mellan generationerna. "En annan anledning till upprepning av ett kunskapsinnehåll eller kroppslig färdighet är att man kan förstå inläring som individuell, kvalitativ, långsam och komplex", menar Kroksmark (s. 245). Om och om igen beskriver evangelisterna hur svårt folk hade att förstå den lära som Jesus undervisade om. Jesus fick om och om igen ta upp de viktiga teman som han tagit som sin uppgift att undervisa om, t.ex. vikten av att tro och frågan om lidandet.

¹¹ Jag intervjuade Sigbritt Therner vid ett flertal tillfällen under sommaren 1995 om dessa frågor. Sigbritt arbetade som lärare under många år.

Martinus som världslärare

Jag utgår också i min analys ifrån att Martinus, i och med att han "tog på sig uppdraget" som världsåterlösare, världslärare, även begåvats med de kvalifikationer som kan krävas av en sådan. Gudomen har sannolikt valt rätt person för uppgiften. Martinus mission och projekt är isåfall också, liksom Jesu, undervisning.

Inledningsvis vill jag betona Martinus egen utgångspunkt när det gäller hans undervisning:

"För att kunna motta vägledning eller undervisning måste man äga ett visst kvantum självupplevt material som i medvetandet kan ge upphov till ett 'varför'. Ty om man inte är besjälad av just detta 'varför', har man ingen hunger efter en förklaring eller lösning på frågan i den givna situationen." (LB III st. 919)

I Livets Bog¹² I (st. 165) understryker han vikten av att endast vända sig till den som vill höra - att man inte ska vara påträngande. Någonstans använder han t.o.m. begreppet "mental våldtäkt" för att belysa vad han menar.

"Varje individ, som önskar närma sig de högre och ädlare medvetenhetszonerna, måste absolut frigöra sig från sina tendenser att känna intolerans eller ovilja mot andra varelser. Han måste lära sig förstå, att när en individ inte är mottaglig för en högre teoretisk vägledning eller undervisning utan visar ovilja mot den, så är detta tecken på att undervisningen ligger på ett för högt plan för honom och att man alltså inte ytterligare skall stimulera oviljan genom att vara påträngande med sin kunskap. I stället bör man inse, att en sådan individ saknar ett led i sin erfarenhetskedja, vilket endast kan utfyllas av livet självt, d.v.s. genom individens egna praktiska upplevelser. Detta hindrar ju inte, att man, oberoende härav, i det praktiska livet skall visa mycket tillmötesgående och välvilja mot en sådan individ, men blott undvika varje form av teori."

Han understryker alltså mycket starkt motivationens, praktikens, vardagslivets och erfarenhetens vikt i undervisningen. Till exempel säger han:

"Väsentligare än teoretisk påverkan blir den inverkan man gör på andra varelser, genom sitt sätt att vara i det praktiska livet. ... Uppträdandet i dagliga livet blir därför huvudfaktorn i den påverkan man utövar på sin nästa, helt oberoende av hur mycket kunskap eller visdom man sedan sitter inne med. Denna kan, ... aldrig bli något annat än en bifaktor, så länge man i sitt daglig uppträdande ännu inte kan visa någon nämnvärd tolerans eller kärlek till sin nästa" (LB I, st. 162)

Syftet med undervisningen är enligt Martinus att vi ska få ord till våra erfarenheter, "ord till vår musik" som en god vän uttrycker sig. Det unika med hans undervisning är att den till allra största delen är baserad på skrivna texter. Visst har han hållit massor med föredrag och många, många av dem finns inspelade på band. Med jämna mellanrum bearbetas de och presenteras som artiklar i Kosmos. Några få människor har också haft förmånen att lyssna på honom "live", men det problematiska med dessa berättelser är att de refereras av "jordmänniskor" med alla minnesfel, förvrängningar, feltolkningar o.s.v. som detta innebär. Men som tur är behövs inte dessa berättelser. Martinus menar att allt vi behöver för vår utveckling finns i hans böcker. "Man skal følge bøgerne" har han sagt på rådsmöte 1981¹³.

Martinus mission var till skillnad från Jesus, inte att vara en förebild för oss genom sitt

¹² Enligt beslut 1975 vill Martinus att Livets Bog, d.v.s. det danska ordet, ska heta så på alla språk. I fortsättningen förkortad LB.

¹³ Se Samarbejds-Strukturen, kap 11 d, s. 84

sätt att leva¹⁴. Han gjorde inte under. Han stimulerande alltså inte vår tro, genom att visa att han var utöver oss andra. Tvärtom! Han sa att vi alla kommer att bli som han. Jordmänskligheten ska inte längre uppmuntras till att tro, utan till intellektuella studier och kritisk reflektion. Hans undervisning ska alltså stimulera dessa förmågor hos den andlige forskaren. Hur gör han då det?

Att kategorisera pedagogiska metoder

I modern behandling av undervisningsmetodiska alternativ brukar forskningen använda sig av några få huvudkategorier, precis som Kroksmark gjort i sin studie. Dessa kategoriseringsmetoder blir inte relevanta och användbara när det gäller ett försök till indelning av de metoder jag funnit hos Martinus. De bygger på att läraren finns "i rummet". Men studiet av Tredje Testamentet är ju i hög grad en distansundervisning¹⁵. Här finns läraren inte ens kvar i den fysiska världen. Han har överlämnat undervisningen till de studerande själva. Några av dessa studerande har valt att fungera som lärare för att underlätta för oss andra i våra studier¹⁶. En fördel som vi har framför Jesu lärjungar är att vi har tillgång till Martinus egna texter och symboler.

Så hur hanterar då Martinus text och bild rent pedagogiskt? En van textanalytiker skulle säkert beskriva detta annorlunda än jag gjort. Jag ser fram emot ett samtal med intresserade. Jag har valt två typer av kategoriseringar. Å ena sidan delar jag in metoderna i:

- I. Intelligensorienterade metoder
- II. Känslorienterade metoder
- III. Intelligens- och känslorienterade metoder, d.v.s. metoder som stimulerar både känsla och intelligens

Å andra sidan:

- A. Texter
- B. Bilder/symboler
- C. Text-bilder, d.v.s. liknelser, illustrationer i textform o.s.v.

Med en 9-fältstabell skulle det kunna se ut på följande sätt (se nedan). Jag kommer att kommentera och exemplifiera metoderna nedan.

Känslorienterade texter

Martinus använder då och då perspektivförskjutning för att underlätta vår förståelse. I framförallt *Bisättning* försätter Martinus läsaren ner i mikrokosmos genom att låta oss uppleva den miljöförstöring som t.ex. rökning innebär eller de konsekvenser köttätande

¹⁴ Att han var en underbart mänsklig människa kan dock de som levt nära honom länge vittna om. Några av dem lever fortfarande och flera har beskrivit Martinus som person i boken *Martinus - som vi husker ham*.

¹⁵ Definition på distansundervisning är att läraren och studenten är åtskilda i rummet. Undervisningen bedrivs då ofta med teknikens hjälp, video, kassetter, korrespondens o.s.v.

¹⁶ Det är bland annat för dessa självpåtagna lärare, som jag gjort den analys som resulterat i denna artikel. Vi måste utveckla en undervisningsmetod som är innehållet värdig. Visserligen tror jag inte att det hänger på oss om Martinus kosmologi blir en världslära. Men det kanske underlättar.

medför.¹⁷ Han förändrar perspektiven och gör det lilla större och det större mindre. Han använder ofta ett *poetiskt språkbruk*, som t.ex. i *Blad ur Guds Bilderbok*. "Panegyrik" är det sätt att hantera språket som uttrycker sig i starka ord som "gnistrande", "gudomlig", "alla till välsignelse" o.s.v. Vanligtvis avslutar han kapitel och texter med *panegyrik* för att förhöja stämningen hos läsaren. Ibland använder han också *humor*. I samband med att han försöker beskriva den "kosmiska kemin" och vikten av att vi lär oss blanda energier på ett sätt som stämmer överens med de kosmiska lagarna ger han några exempel som visar han känsla för humor:

"Det är inte likgiltigt, vilket material som används för ett bestämt syfte. Man kan inte sy värmande kläder av järnplåt. Man använder inte soporna till bordsdekoration, och man äter inte sand för att stilla sin hunger." (LB II, st. 303)

Tabell - Pedagogiska metoder som Martinus använder

Känslorienterade	Intelligens- och känslorienterade	Intelligensorienterade
Texter Perspektivförskjutning Poetisk text Panegyrik Humor	Upprepning Känt → okänt Konkret → abstract Dialektisk metod "Bianalyser" Enkelhet – elementär form Paradoxer	Spiralkretsmetoden Tanke-kedja Logik Kategorisering Diskussion Tids- och rumslöshet Sammanfattningar
Bilder/symboler Skönheten Formerna Färgerna Kända symboler, tecken och bilder		Konkretisering Schematisering Logisk uppbyggnad
Text-bilder, liknelser o.s.v. Känslostarka exempel	Naturen som exempel Liknelser och berättelser Kopplingar till Jesu liknelser Citattecken Kursiv text	

Intelligens- och känslorienterade texter

De vanligaste metoderna som Martinus verkar använda är sådana där läsaren aktiverar både känsla och intelligens. *Upprepning* är väl den mest påtagliga. Martinus lär ha sagt att när man har läst Livets Bog en gång så har man egentligen läst den sju gånger. Han går alltid från kända, konkreta förhållanden och för läsaren fram till det okända, det mer abstrakta.

¹⁷ När jag kom i kontakt med Martinus världsbild hösten 1978 och förstod vad jag gjorde mot mina mikroväsen, slutade jag omgående röka, slutade dricka alkoholhaltiga drycker och slutade äta kött och fisk. Jag gjorde det alltför snabbt så kroppen hann inte med utan jag fick utrensningssår över hela kroppen, men fick hjälp att läka av en naturläkare som förklarade vad som hänt och varför.

"At udtrykke sig symbolsk vil altså i virkeligheden være det samme som kun at udtrykke sig - indirekte, idet man på denne måde jo først må henvise læseren til de materielle ting, de pågældende ord udtrykker, og dernæst gennem disse lede hans tanker videre til det åndelige problem, som man i virkeligheden ønsker gøre ham begribeligt" (Kosmos 1933, nr. 6, s. 4-5¹⁸)

Han använder en *dialektisk* metod, där han antingen går från delen mot helheten där detta är lämpligt eller tvärtom, från helheten mot delen, där detta är mer lämpligt. Det är en avancerad pedagogisk metod för att hålla känslan aktiverad under analysens gång. I abstrakta analyser är det svårare att aktivera känslan, som för många studerande är en väsentlig del i lärandet.

Ofta verkar han i sina texter komma ut på stickspår. Ibland tar dessa stickspår flera sidor. Men han kommer alltid tillbaka till den punkt där han vek av. Han kallar detta för "*bianalyser*" och säger om dem:

"Hvortil da alle disse bianalyser? - Hvorfor bebyrde læseren med disse? - Hvorfor ikke blot nøjes med den 'røde tråd' ligesom i andre bøger og beskrivelser?"

- Ja, her bliver jeg nødt til at gøre læseren bekendt med, at uden bianalyserne ville der slet ingen 'rød tråd' blive i Livets Bog. Forskellen mellem denne bog og andre bøger er i en særlig fremtrædende grad den, at andre bøger som regel kun utgør beredninger om ting, hvis forklaring slet ikke fordrer bianalyser..." (Kosmos 1942, s. 122¹⁹)

Ibland för han *diskussion* med förväntade kritiker och skeptiker. Trots det mycket komplicerade innehållet har Martinus försökt i möjligaste mån förenkla och göra begripligt. Dels använder han inte något akademiskt språk²⁰ utan försöker i möjligaste mån utveckla sina begrepp ur vardagsspråket. I symbolerna har han ibland utelämnat svårbegripliga steg i sina analyser.

Martinus använder då och då *paradoxala* uttalanden, t.ex. begreppet "verklig illusion". Det kan ibland verka som om han motsäger sig själv, men Max Käck menar att "mycket av visdomen hos Martinus kosmologi finns sannolikt i dessa paradoxer". Jag är inte kvinna att utveckla detta utan får se fram emot djupare analyser av dessa i framtiden.

Intelligensorienterad text

Trubaduren och låtskrivaren Kjell Höglund gjorde år 1984 i *Kosmos*²¹ en intressant analys av första stycket i LB, i *Företalet*. I 19 punkter visar han att Martinus presenterat de viktigaste kosmiska principerna i detta lilla stycke på fem rader. Jag hänvisar den intresserade till artikeln. Detta verkar dock vara en av de metoder Martinus gärna använder. Vi kan kalla den för *spiralkretsmetoden*. Först presenterar han allt i en mindre cirkel, sen tar han ett nytt, lite större varv (se hela *Företalet*!). Så är det dags för ett nytt varv (se Inledningen!), och ett till... (se hela *Livets Bog*!). Tendensen finns även på andra ställen i texten.

Dessutom använder han *tanke-kedje-metoden*. Han bygger logiskt upp argumenten bit för bit. Från det konkreta mot det abstrakta. Man måste acceptera varje länk i kedjan för att kunna gå vidare och för att till slut acceptera den slutgiltiga länken i kedjan och helheten. Hans

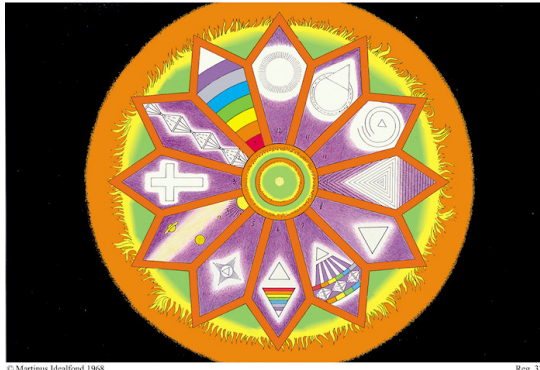
¹⁸ Ref. i Samarbejds-Strukturen, kap 13c, s. 98.

¹⁹ Ref. i Samarbejds-Strukturen kap 13c, s. 101.

²⁰ I Strukturen kap. 13h gör Rådet tydligt att man ska undvika en akademiskt orienterad begreppsutveckling vid översättning. Martinus har själv månat om enkla, vardagsbegrepp, t.ex. vintergata istället för galax, mellankosmos istället för interkosmos o.s.v. (exemplen tagna från Samarbejds-Strukturen, s. 105)

²¹ Kosmos nr. 1/1984, sid. 22-23.

logiska förmåga och tankekoncentration är enormt utvecklad och har man börjat ta till sig vissa länkar så är det svårt att hoppa av. Jag vill bara hänvisa till symbolen *Livsmysteriets lösning* för att ge ett strålande exempel på denna metod.

© Martinus Idealbild 1968

Reg. 32

Kort förklaring till symbol 32 – De tolv grundfacit eller livsmysteriets lösning

Symbolen symboliserar livsmysteriets lösning. Livets allomfattande verkliga, stora sanning är att man skall älska Gud över alla ting och sin nästa som sig själv. Världsalltet är en enda stor organism för ett levande väsen, som existerar under begreppet Gud. Gudomen utgör genom denna stora organism, eller världsalltet, ett enda evigt och oändligt existerande ljus- eller kärleksväsen, i vilket alla existerande levande väsen lever, rör sig och är till.

Hämtad från

<http://www.martinus.dk/sv/symbolerna/symboloersikt/symbol-32/>

Många faktakunskaper har Martinus grupperat och kategoriserat på ett överblickbart och pedagogiskt sätt. Ta bara de 12 grundfaciten i *Livsmysteriets lösning*, de 63 livssubstanserna, A-K-människan, A- och B-medvetenhetskategorier med deras underkategorier, de 12 punkterna i kap IV, samt den punktformade avslutningen i LB VII.

Martinus skriver för hela mänskligheten för åtskilliga århundraden, ja, kanske årtusenden framöver. Det betyder att texten måste kännetecknas av tids- och rumslöshet, vilket den i mycket hög grad gör. Det finns några få undantag. Bland annat nämns HC Andersen och Hitler i hans text, dock inte i Livets Bog. Då och då använder han sammanfattningar för att så att säga knyta ihop säcken. Exempel kan *Livsmysteriets lösning* samt sammanfattningarna i slutet på LB VII vara.

Känsloorienterade bilder

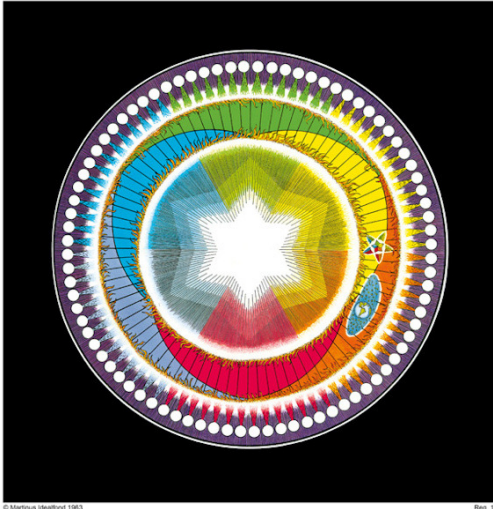
Förutom texterna är *symbolerna* grunden för Martinus undervisning. Eftersom han skulle beskriva så svårbeskrivbara realiteter som de andliga dimensionerna och världarna blev det nödvändigt för honom att försöka konkretisera och illustrera med bildens form. Kanske var han också medveten om att vi har lättare att lära när vi både ser bilder, som ju är det primära språket, det vi använder innan vi utvecklar förmågan att se, höra och förstå ord, och kan läsa text. Den moderna pedagogiken betonar vikten av visuella hjälpmedel²². Det räcker dock inte längre att läraren bara skriver det han säger på svarta tavlan. Elever och studenter har blivit mer krävande än så.

Den som betraktar Martinus symboler hänförs av färgerna²³, formerna och skönheten i de symbolbilder han använder. Den oinvigde jämför dem gärna med de österländska mandala-

²² I NLP - neurolingvistisk programmering menar man att människor använder olika sinneskanaler när de upplever världen. Vissa är mer visuella, d.v.s. lär bäst genom att se. Andra är mer auditiva, d.v.s. hörseln är viktigare i lärandet. Åter andra är kinestetiska och taktila, d.v.s. de behöver känna och göra för att lära.

²³ Se Nils Kalén (1990) *Så här är det*, s. 101ff, beträffande en analys av Martinus val av färger.

bilderna som använts bl.a. för meditation. Symbolerna avslöjar att Martinus kunde ha blivit en stor konstnär om han inte hade haft en annan och viktigare mission. De tecken jag menar är t.ex. Kristusbilder, korset, strålar, hjärtan o.s.v., d.v.s. symboler som väcker igenkännande och knyter an till omedvetna känslodimensioner i psyket. Jag visar här ett exempel.

Kort förklaring till symbol 11 – Den eviga världsbilden, det levande väsendet 2, den eviga Gudomen och de eviga gudasönerna

Symbolen visar världssaltet i sin helhet. Världssaltet utgör ett levande väsen, nämligen Gudomen. Gudomen framträder som en treenig princip bestående av jaget, skaparförmågan och det skapade. Gudomen rymmer alla existerande levande väsen, gudasönerna. Varje gudason utgör samma treeniga princip, och därför symboliserar symbolen även varje enskilt väsen. Gudomen och gudasönerna lever i en evig växelverkan. Då alla existerande levande väsens skapar- och upplevelseorgan tillsammans utgör Gudomens skapar- och upplevelseorgan, visar det sig här som verklighet att Gudomen är allestädes närvarande, allsmäktig, allvis och allkärleksfull. Världssaltets grundton är kärlek.

Symboltexten hämtad från

<http://www.martinus.dk/sv/symbolerna/symboloversikt/symbol-11/>

Intelligensorienterade symboler

Symbolernas uppbyggnad är oerhört logisk, konkret och ytterligt schematiserad och förenklad. Det gör dem lätta att förstå och hantera och de utgör därför en utomordentligt pedagogisk grund för att förtydliga och konkretisera. När texten ibland kan vara svårsmält och svårtolkad är symbolerna en stor hjälp för analysen och förståelsen av texten.

Känslorienterade text-bilder

Med begreppet *text-bild* menar jag textavsnitt där Martinus målar upp bilder med ordens hjälp. Han använder denna metod överallt i Livets Bog. Många av dem är starkt känslorienterade och syftar till att väcka starka känslor. Återigen vill jag ta text-bilderna i *Bisättning* som exempel. Säkert har alla Martinusstuderande egna exempel på starka text-bilder, som gjort intryck. Själv ser jag framför mig hur vi dräper våra "yngre syskon i utvecklingen", djuren, låter deras kroppar hänga och ruttna en tid för att göra dem mörare och underlätta för våra kroppar att dräpa deras liks mikroväsen. Martinus använder begreppet "kannibalism". Hans text-bilder är ibland så starka att man blir ordentligt omskakad. Effektiva metoder för att väcka oss till medvetande om vad vi gör och hur vi tänker.

Intelligens- och känslorienterade text-bilder

Martinus använder ofta *naturen som exempel*. Dygnet, årstiderna, öknen, isen, kretsloppen o.s.v. får utgöra pedagogiska illustrationer för mer abstrakta fenomen. Han använder också, liksom Jesus, *liknelser* och *berättelser*. Eftersom han också avsåg att förklara vad Jesus egentligen menade gör han mycket ofta kopplingar till Jesu liknelser och förklarar dem för en numera intelligensmässigt mer utvecklad mänsklighet. I mina öron låter Martinus förklaringar mera intelligenta, logiska och förnuftiga än många av de kristna förklaringar vi får genom predikotexterna.

Till denna kategori har jag också hänfört Martinus sätt att använda *citattecken* och *kursiv*

text. Citattecknen använder han för att införa och/eller framhäva nya begrepp och tankar²⁴. Det är däremot oklart hur och varför han valt att använda kursiv text på det sätt han gör. En rådsmedlem²⁵ har föreslagit att Martinus använder kursiv text när han har direkt intuitiv undervisning, medan den normala texten är en intellektuell bearbetning. Därom tvista de lärde. Martinus hade ju kosmiskt medvetande och använde det i arbetet med analyserna. Varför skulle han utveckla olika textavsnitt på olika sätt? Det är inte säkert att vi någonsin får svar på denna fråga. Om han bara vill betona det som är viktigt så ser man att Livets Bog blir alltmer kursiverad ju längre in i verket man kommer. Klart är dock att kursiveringen skall bestå även i framtida upplagor och i översättningar. Enligt Rådet får inget ändras²⁶.

Avslutning

Detta var ett försök till presentation och kategorisering av de pedagogiska metoder som jag fann i min "projektstudie" av Martinus undervisningsmetoder. Den uppmärksamme läsaren har redan iakttagit många beröringspunkter mellan Jesus' och Martinus' sätt att undervisa. Jag ska här inte göra någon närmare analys, bara peka på att båda använder bilder och liknelser, även om Jesus förmedlar dessa muntligt och Martinus i text och symboler.

Uppreppningsmetoden är lika gångbar nu som då. "Repetition är kunskapens moder" är ett talesätt från de gamla grekerna. Kroksmark använder begreppet programmerad undervisning för den metod som jag här valt att kalla tanke-kedje-metoden. Både Jesus och Martinus använde paradoxer för att väcka reflektion. Båda var inspirerande och entusiasmerande föreläsare. Det ska bli mycket spännande att följa den forskning som så småningom kommer att utvecklas på området, vare sig det blir i detta eller i kommande liv. Vi som vill undervisa om Martinus kosmologi har mycket att lära av Martinus. Det har jag blivit övertygad om.

Vi kan konstatera att alla som studerar kosmologin är mycket olika, använder olika lärandestrategier, behöver olika metoder och tekniker. Vi är ett utsnitt av den mänsklighet, som Rolf Elving gav oss en illustrativ bild av (se inledningen). Några av oss lär för att få hjälp i vardagen, få förståelse för kriser vi hamnar i eller få hjälp att förstå och acceptera andra som de är. De som har en sådan "vardagsorientering" kanske inte är lika intresserade av att studera texterna så noga utan behöver kanske få ställa konkreta frågor utifrån aktuella livssituationer. Andra vill gärna undervisa själva och behöver hjälp med orientering i texterna, hjälp att förstå, stöd att träna undervisnings- och föredragsteknik samt hjälp att initiera och leda studiegrupper. I våra liv har vi alla mängder med exempel från skola och andra utbildningssituationer på att innehållet förbleknar om det presenteras i en outvecklad, primitiv, hämmande förpackning.

Låt oss tillsammans föra en diskussion om de pedagogiska metoder som kan och bör utvecklas för att hjälpa Martinus med sin mission, att förmedla kosmologin till "mänskligheten", att göra den känd för människorna i en värld som nu upplever mörkrets kulmination och som behöver en användbar teori eller en konstruktiv livsåskådning för att rädda världen.

²⁴ Se Samarbejds-Strukturen, kap 13h, s. 104-105.

²⁵ Rådet har det överordnade ansvaret för institutets uppgifter och utgör styrelsen för Martinus Idealfond, se <http://www.martinus.dk/sv/martinus-institut/organisation/raadet/>.

²⁶ Se Samarbejds-Strukturen, kap 13f s. 103.

REFERENSLISTA

Bibeln, översättning från 1917, utgiven 1955.

Elving, Rolf (1983) *Martinus som lärare*, Kosmos nr. 4-5.

Kalén, Nils (1990) *Så här är det*, Världsbild Förlag, Lidingö.

Kosmos, 1, 1984, 4-5, 1983. ”En tidskrift för andligt intresserade. Tidskriften *Kosmos* har till syfte att upplysa om Martinus analyser och öka förståelsen av hans världsbild,” enligt *Kosmos* hemsida, <http://www.martinus.dk/sv/tidskriften-kosmos/>.

Kroksmark, Tomas (1993) *DIDASKALOS - Undervisnings metodik vid vår tideräkningens början - med särskild inriktning mot Jesu undervisningsmetodik*, Göteborgs Universitet, rapport nr. 3 från Institutionen för metodik i lärarutbildningen.

Martinus (u.å.) *Livets Bog*, band I-VII, Världsbild Förlag, <http://www.varldsbild.se/> .

Martinus (u.å.) *Bisättning*, Världsbild Förlag.

Martinus - som vi husker ham (1989) Zinglersens Forlag.

Samarbejds-Strukturen (1992) Martinus Institut, København.